

ШЫН

МЕДЭЭЛЕР

Тыва Республиканың Дээди Советинин ээлчег чок он тоску сессиязы бөгүн бодунун ажылын эгелээр.

Сессияның кол айтырылганын бирээни Тыва Республиканың Конституциязын (Улдзин Хооблузууну) төлөвлөшү чыгаалыжы.

Ортоктерини дугайында баян чыгаалыжы. Тыва Республиканың Президентини тыва чонга болган Дээди Советке айтырарында, Тыва Республиканың Чазанын ажылын отчөдүн база чыгаалыжы.

Совединин депутаттарынын кызыгыныг чонуну, бистин бижикчилеринин тургузуп турары айтырлар-ла хей. Олардан «Көдээнин амыдыралын ханы көр» болган «Дүмбей караңгыга туттурган суур» деп аттыг ийи материалды парадымыс.

«Шамбалыг» совхозтан

Малчын кыштагларга дуза
Эрткен неделяның четверг, пятини дундеринде болган шуурганнин салдарында «Шамбалыг» совхозтун девискээринде орктар дугайылы, хөргүк-биле шыттыган. Чуну-даа мурун малчын кыштаглар аразын хараылазын үзүктен турган.

Совхозтун удуруглазы дүрген хемчелерин ап, бүгү күшү ылаар угландырынып тунелтиде, кыштагларже орук илестипен. Бо ажыла сурунун организациа, албан черлери, чурттакчы чон илестейлини

ЭКИ ЧҮҮЛДЕР БАР

«Шамбалыг» совхозтагы эртке сүт-бараан фермазы эрткен чылдын 264 тонна сүт салар турган, ону 272 тоннага азы планын 103,3 хуу күрүскен-даа болза, декабрь айда фермада байдал дүвүрөткүргөн. Тургустунан байдал республиканын үстүгү удуруглазы кончук өлүгүдө эскерип, боттук дузаны чедирген. Тыва Республиканың Президентини Ш. Д. Ооржак бодунун фондузун дамчыттар Балташын-дан 150 тонна саванын фермага хажыса берген. Ону шамбалыглар сөөртүп алганнар. Январь айда фермада 245 бызаа турган, сула аймаа бар шаз-биле чедирткен, ону хумагаалап чыгаргалар турар. Зоотехниктин санааны-биле алдыр, ол мал чемнери чакса чедир четир, эрткен чылдарда ышкын, өске районнарда, совхозтардан диленир, саттынар чорук бо чыл болбас. Мал кажазарын

ЧУРУКТА: анык саамчы Чечен-оол Ховалыг.

Мал ажылында эне-карынасалгалык үс — мал оолдашыны. Чыагы совхозтун хойкууларында кызыл-түлдү чоруп турар. Бо хунерде совхозтун төрүүр хойларында алдан хууу оолдасын. Малдан чаш төд алырнын тазы-ам биле мында багыт эвес хемчелерин ап турар. Кадарчы Владимир Балмын кыштаанда 256 хой төрөп, оларнын хураганын онча-менди алдынган. Малчынын кодаанын сакманчылар Ортаа Кыргыс, оон өнүк хөргөжөн ээзи, уруу база Алай Базыны-оол олар хураганын ажал-тежээр амдыларын эки тургусканы-биле чаш мал хорамга чок өзүп турар. Бо хунерде мал-чынын кажазынын иштин чыгылда, өзүн копартып, дуза чедирер-биле совхозтун сөөкчүлери шешти организациага анык саамчы Чечен-оол Ховалыг. Алай ситен бригаданын, бригадир Николай Салаа-Хуура, прораб Дарый-оол Селин, механикатор Сандый-оол Самбу-Хоо болган өскөл-дээ илестейлиг киришкенер. Мында дуза чедирер амдылар ам-даа чорутууну, алга хемчелер мадын чаш төдүн онча-менди алырныч угланды болуп турар. Кадарчылар Валерий Бече-оол, Алай-оол Контар төрөп 210-220 хойларындамыч хураганын ап, нияти байдалы эки.

«Сылдычыгаш» үш харлаан

Республиканын уруглар солуну «Сылдычыгаш» каттап тургустунганынын соонда үнгөш баштайты дугайылы үш чыл болган демделген эрткенер. Уруглар солунун номчуучулары, бижикчилери, эрги, чаа «Сылдычыгаштың» ажыдакчылары Улусчу чогаалыга бажынынга чыгып кези байырланнар.

Тыванын камбы ламазы Казак Сандак уруглар солунун илестеткен, алган соонда, албан, бүүдүрүгү, хей-ниити черлерини төлөөлери үнүп-көп, уругларын инак солунунга алгал-йөрөөди кылып, боттук дузаны көргүзүп, белес-селекти сууш турганнар.

Улус өөредилгезинин министерствозу 2 млн. рубль дуза көргүскенин оон министр К. И. Комбу дынаткан, бодунун хууда белээ база тудуксан.

Тыва Республиканың Дээди Совети, курорттар эртеледи, типография чери, солуннар редакциялары, «Найрал» ассоциациязы дээш, өскөл-даа материалды дузанын көргүскенир. Белес сунганынын аразында солунун номчуучулары база арбын. Юрист Анатолий Дамба-Хуурак ө-бүленин мурунунда 5 муң рубльди уруглар солунунга дуза кылдыр сунган.

Үш харын демделген турар уруглар солуну «акылдеринде», «убулырларын» 3 млн. ажык рубль дузданыны ап, ам-даа эки доругун, өзүл, мадыл, номчуучуларыга эки боран боор йөрээлдерин алган.

«Даңгына-93»

Эрткен дыштанар хунерде Улусчу чогаалдыг бажыныга «Даңгына-93»-гү илестери-биле конкурс-көрүдүшени бириги, ийги ээлчелери болуп эрткен.

170 ажык кыстарын аразында маргыш-коякхустун тунелтиде 15 даңгына кордакчылар илестер көрүдүшени үшү эртелекчирер ас-кежиктиг болганнар. Үшү ээлчег «Даңгына-93»-гү илестери-биле февраль 20-де болу.

Эрткен ол ээлчелер дугайында солунун даразында үндүрүлген номчуур силер.

(Бистин көрр.)
Ондар ОХЕМЧИКТИН фотолары.

Эрткен дыштанар хунерде Улусчу чогаалдыг бажыныга «Даңгына-93»-гү илестери-биле конкурс-көрүдүшени бириги, ийги ээлчелери болуп эрткен.

170 ажык кыстарын аразында маргыш-коякхустун тунелтиде 15 даңгына кордакчылар илестер көрүдүшени үшү эртелекчирер ас-кежиктиг болганнар. Үшү ээлчег «Даңгына-93»-гү илестери-биле февраль 20-де болу.

Эрткен ол ээлчелер дугайында солунун даразында үндүрүлген номчуур силер.

(Бистин көрр.)
Ондар ОХЕМЧИКТИН фотолары.

Кыштаглаашкын — бо хунерде кандыгыл?

«АМДЫЗЫНДА БАЙДАЛ ЧҮГЭЭР»

Районун ажы-агыйларында мал кыштаглаашкынын амгы үеде байдалын дугайында айтырарында, көдээ ажы-агый эргелелини кол зоотехник Александр Су-

ге-Маадыр мындыг харыны берди. Моон алдырга Бай-Тайга районда мал кыштаглаашкыны багай эс эртпн турар.

Шылап-ла, мындыг чорду. Тээлиге чед бергеш, эскерин көрүп турарга, Бай-Тайганын мээ талаары шуут кара, хар чок, Шуй талазында, азы районун арга чарында хар элээн кылы чыганы илден. Соок шуулук чок. Эрткен чамдык чылдарын дуржулгазын-дан алдыр, шак мындыг кышта мал хур болуп чог болгай.

Ниятинин малын чүгээр, азы багай эс кыштаглаашкын турарын бадыткаары-биле кол зоотехник тайлыбын кыдып, сан-чургайларында азын. Келер кыжын хар чута, кылы чазын, хат-шуурганым, соок-донаттыг болурун улус билер эвес. Ычанган кышка белеткеди районун мал ажыдакчылары ээзи хымачалыг чоруктанын ол демделеди. Чүгө дээр эрткен кыш районун улус чогууга шыдагалда болган, ниятинде-даа, хуу-даа кижилерин мал хөйү-биле чудал өлген. Мал чемнери белеткээринин панын оонаалдазын совхозтар күүседип шыдазын, мындыг-даа болза сүт-бараан фермазында, коданнарда ситен, силос, чарба, сула аймаа бар шаз-биле чедирткен, ону хумагаалап чыгаргалар турар. Зоотехниктин санааны-биле алдыр, ол мал чемнери чакса чедир четир, эрткен чылдарда ышкын, өске районнарда, совхозтардан диленир, саттынар чорук бо чыл болбас. Мал кажазарын

ны, чурттага бажынарнын, өлгерин, эскерти шугунарнын септегезин, кышка белеткеди чогуур үезинде чоруткан.

Районун ажы-агыйларынын бүтү магы 245 кодаанда кыштап турар. Бо-даа, шээр-даа малдын коданарында кыштаглаашкынны байдалын шуутузу кол зоотехник эки билер чорду. Малчынын амдыралына хемаарышкан айтырларынын баштай соонуугалдым, чүгө дээр оларын ажыдаарында, чурттаарында кыштап ажылашкын турарын чедирткен болуп болгай. Совхозтарын, коллективтик ажы-агыйларын, эргелелин удуруглазын, тускай эртемчилерин, районун хередакчыларын нийтелини салдыкчыларын, эмнеге, культура ажыдакчылары малчыныры кичээлге-биле бүргөн улус болду. Малчынын алган таргаты, шай, таажыны, одаар чүүдү үзүктелбей турар. Ай саньда автоматгазын көдөнанын кезип салдылар, чыгаргалар хулазын алдыр. Зооветеринарлыг болган экономиктик өөредилге хойку бригадалар айы-биле улам чылавышкан. Ол шаандагы ышкын, айна-ла-бир эт чоган өөредилге эвос. Ам мында малчынар экосмиктага, салдыга хемаарышкан айтырлары хамгарып, өөрин ап

турарын А. Суге-Маадыр чыгаалап олуду. Уенин ычар негеп келген ол-дур ийни. Бо бүгүден малчын ишчилерин амдыралы багай эс деп тунелди үндүрдү. Малчын ө-бүлелерини 164-ү бажында кыштап олар, 78 кодаанда электри чырын кырген болду. Оон ангыда районда төрүүр 67 хой коданьда электри чыры кыргынычкерге салыр сайылган чылдар шимчедикчилерин салып алган.

Ам шээр болган боа малчынын кыштап турарын байдалын дугайында тодаргай чыгай кирдине. Эрткен кыжык дег, өлү, хораан мал бо чылын чок. Ынчалдаа хей сүрүгүн аразында арга-дорган, азыр-аржык малдар тургулаар болгай. Оон улзымыдан ажы-агыйларда малдын ийи-чыгыс хорамчазы, шээр малдын ара салыр чоруктары бар болуп турар. Оон ангыда «Бай-Тайга» совхозтун чамдык хой коданьында мал азын тыптын турар, ону чогуур үезинде эскерген, оон когу үе эмиэр хемчелерин мал эмчилери ап турар. «Тээли» совхозтун Эр-Халак сүт-бараан фермазында районда сүт бүүдүрүп турар мынсы ферма ол. Хунде 400 кг сүтү ол салдып, сайгылар турар, бо дээр-ге эвээш көргүзүп. Бир эс саар инектерин эки хемчелер, ажаар чүе болза оон хей продукцияны чога берип болуп арга бар. Ында мал чем-

КАНДИДАТТЫ

АДААН

Чоокта чаа Кызыл-Мажалдыктын Культура ордунга Бот-догуннан Тыванын улугу намынын район организацианын конференциязы болган. Анда БТМН-нун иштин ажыла-херектерин, сонгардамыл болбас соругларын тодараттын сонда, Тыва Республиканын Конституция судунун судьяларын сонгурунунга талазын биле Кызыл-Мажалдыктын № 3 сонгулда округундан кандидат депшидиникин болган.

Конференцияга өс ап, чүе чыгаалап Барын-Хемчик район Советинин даргазы С. К. Кукутук бо харысалгалы албан-дужага, оон негелдерин дүжүр кандидаттарын бирээни амгы үеде республиканын иштин херектер сайды бооп ажылап турар Владимир Боревин Кара-Сал дээрин чыгаалап, оон куш-ажыкты намдарыга доктаган. Барын-Хемчик район чыгаргаларын даргазы Г. С.-М. Иргит база иштин херекте албанын генерал-майору В. В. Кара-Салдын кандидаттарыны дегин, ону идин үндүрүлд сондаган.

Оон соонда чүе чыгаалап «Хемчиктин сайлавы» солунун редактору В. У. Кошунуну болгон өскөл-дээр-даа чыгаалап улус чыгыс ай болуп, В. В. Кара-Салдын кандидаттарыны дегинер. Ычанган Барын-Хемчиктин намчылары бодуну конферениязында Тыва Республиканын Конституция судунун судьязын сонгурунунга талазын биле Кызыл-Мажалдыктын № 3 сонгулда округундан кандидат кылдыр Владимир Боревин Кара-Салдын депшидил, оон чөпшөөлүн дилээр кылдыр шияттырин үндүрүп. Оларын бо депшидиникин барын-хемчикчилер, бай-тайгачылар, менгун-тайгачылар болган округта кырып турар өске-даа районпарын сонгучулары дегинер боор деп бүүрелин илестелер.

Чкалов МАНДЫНЫЧЫ.

Барын-Хемчик район.

Таан-оол ХЕРТЕК.

«Шынын» көрр.)

«ЧААТЫНЫ» КОДАННАРЫНДА

Мал ажылында эне-карынасалгалык үс — мал оолдашыны. Чыагы совхозтун хойкууларында кызыл-түлдү чоруп турар. Бо хунерде совхозтун төрүүр хойларында алдан хууу оолдасын. Малдан чаш төд алырнын тазы-ам биле мында багыт эвес хемчелерин ап турар. Кадарчы Владимир Балмын кыштаанда 256 хой төрөп, оларнын хураганын онча-менди алдынган. Малчынын кодаанын сакманчылар Ортаа Кыргыс, оон өнүк хөргөжөн ээзи, уруу база Алай Базыны-оол олар хураганын ажал-тежээр амдыларын эки тургусканы-биле чаш мал хорамга чок өзүп турар. Бо хунерде мал-чынын кажазынын иштин чыгылда, өзүн копартып, дуза чедирер-биле совхозтун сөөкчүлери шешти организациага анык саамчы Чечен-оол Ховалыг. Алай ситен бригаданын, бригадир Николай Салаа-Хуура, прораб Дарый-оол Селин, механикатор Сандый-оол Самбу-Хоо болган өскөл-дээ илестейлиг киришкенер. Мында дуза чедирер амдылар ам-даа чорутууну, алга хемчелер мадын чаш төдүн онча-менди алырныч угланды болуп турар. Кадарчылар Валерий Бече-оол, Алай-оол Контар төрөп 210-220 хойларындамыч хураганын ап, нияти байдалы эки.

Мал ажылында эне-карынасалгалык үс — мал оолдашыны. Чыагы совхозтун хойкууларында кызыл-түлдү чоруп турар. Бо хунерде совхозтун төрүүр хойларында алдан хууу оолдасын. Малдан чаш төд алырнын тазы-ам биле мында багыт эвес хемчелерин ап турар. Кадарчы Владимир Балмын кыштаанда 256 хой төрөп, оларнын хураганын онча-менди алдынган. Малчынын кодаанын сакманчылар Ортаа Кыргыс, оон өнүк хөргөжөн ээзи, уруу база Алай Базыны-оол олар хураганын ажал-тежээр амдыларын эки тургусканы-биле чаш мал хорамга чок өзүп турар. Бо хунерде мал-чынын кажазынын иштин чыгылда, өзүн копартып, дуза чедирер-биле совхозтун сөөкчүлери шешти организациага анык саамчы Чечен-оол Ховалыг. Алай ситен бригаданын, бригадир Николай Салаа-Хуура, прораб Дарый-оол Селин, механикатор Сандый-оол Самбу-Хоо болган өскөл-дээ илестейлиг киришкенер. Мында дуза чедирер амдылар ам-даа чорутууну, алга хемчелер мадын чаш төдүн онча-менди алырныч угланды болуп турар. Кадарчылар Валерий Бече-оол, Алай-оол Контар төрөп 210-220 хойларындамыч хураганын ап, нияти байдалы эки.

күштедирип тур бис. Ферма дан чыл эгезин бодаларга, сүт саздалын улугттырган, ам өртүрүндө 3,3 кг сүтү нарн бүүрүзүндө саап ап, күрүнгө хуш бүүрү 350 литрден эвээш эс сүтү дүжүй бердине. Мында ферманын ажылын тазы кылдыр алган Александр Намчы-биле малчынынын хуу-да амдыларынын дугайында оларнын икер-чиринин, олар-кээринин байдалын ажыдап тур бис. Чөргө байдалын багай эс деп үнелер турар болган, ону бижиктыр хемчелер кол соруглазын. Хой оолдашыны-биле кады сүт-бараан фермазын ажылыне кызыгынын база

КӨДЭЭНИН АМЫДЫРАЛЫН ХАНЫ КӨӨР

1992 чылды чурттап эртине. Совхозтарын экономиказы берге байдалда, бүүдүрүлгө болган материал-техниктик хандырылгы черлеринин өртктеринин сула салынганы-биле, көдээнин бүүдүрүп турар продукциянын өртөз ол хире куду турда, бистин амдыралымыс берге деп чүвенин кызын ажы-ишчилери билел турар. Совхозтар үдүрүчүлери, тускай эртемчилер чылдын анализин кылып, чыл өттөттары ам дужаан турар. Ычанган ам бистин мурунувуста соругла — күрүндөн алганымыс хөй түнүк тээлдеринисти канчак төлөөрин бодалы база бо чылын амдыралымыс кандыг болуруда, канчар чурттаары деп айтырларга хары бээр-биле ол талазын-биле экономиктик санаашкынары чорудары бооп турар.

Бере-дир, мурунку чылдар-биле деңгээрге, чыгаргалдар-нын өртктерин өскөн эми эрттир, эрткен беш чылдарын анализин денен олуду, мындыг тунелге келдим. Чыгыс чикке, кынар-чээр материалдар-дир, 1991 чылда совхоз 76 муң рубльди чыгаргал болза, а эрткен чылдын ол-ла хире чыгар-чээр чүүлдө 2 млн. 900 рубль үнгөн бооп турар. Ам көрүзүнер, каш катан өскөн-дир. А бо хунде, 1993 чылда, бир айда 1 млн. рубль кынар-чээр материалдарга үнүп турда, өрткө дуваас 1 литрде 82 рубль апар болза, совхозтар чүгө кынар-чээр материалдар дээр чурттаар бис бе? Моон алган көөрге, ыраккы районнарда совхозтар бензи, солярканы оон хөйүн хередакчылар-дир, мындыг байдалды канчактыр? А ол чүүлдер чока чурттаары, ажыдаары

болдунмас деп чүе кизи бүүрүгө билдинер. Сугу, сүтү, көмүр-дашты ыяп-ла сөөртүр апар.

Тудат материалдарын өртктерин эрткен чылдын 36 катан өскөн болза, бо чылын 64 катан өстүргөн, а өске техникалык өртктерини чыттааш-даа канчар. Байдал мындыг турда, совхозтар, арттар шыда-жып-ла турар. Ычанган бистерин, көдээнин ажы-ишчилерин, сайгысаралын, дүүрүлдү турар чүгүл айтырар бо хунерде көдээ ажы-агыйнын бүүдүрүп турарын анализин өртктерин-дир. Бир эс өртктер эки болза, чүгө ажылап болбас деп. Бодан көрүндү дази, көдээне малчынынын шылын өстүрүр деп, ону билбес кижилер бо хунерде совхоз директорлары, экономистер эвээс-ле болгай бис. Бир эс

ДҮМБЕЙ КАРАҢГЫГА ТУТТУРГАН СУУР

Бо чылдын январь 4-те Токузун эр ирак булузу Сыстыг-Хемден телерманга келди. Бир айнык чыкылдаа согууда, 3-түн хунунде мык азам бистен кезээ миндеге чарлал чоруткан болду. Канчар боор, илгал-сыктал ор-ла ме, ам айтырме — ол ораңга канчал-чооп чедери? Кыжын Токуже чүгө самолет ужал болгай, машина-биле чорур дээрге, машина-даа, бензин-даа тазыры берге, орук узун. Тоора-Хемге самолет-биле чеделе берди, а Сыстыг-Хемге үнүү-биле чедери?

Тоора-Хемден Ырбанга чедир, а Ырбадан Сыстыг-Хемге чедир таныш-көрүштеринин дузанын-биле эки-ле четим.

Чүү-даа болза харажык кылган, аванын өрөөлде чыг-тырын каан болду. Чер дот, 2 хонук иштинде улук дот, ужудул алган, онгарын мүн-

не казып алдымыс. Ам даярда аламы каа салып алган, хөргө чедери?

Сөөдү орукчө хөкүкү аванын шанақтыг айтка салган, арга иштинге барып, хөргөжү-дүп кадымыс.

Бо муңларынчак чагаанын шак мынчарак биживес аргам чок-тур. Ол хунерде Сыстыг-Хем суур авам-биле кады өлген мынчак менээ салгымырды.

Уе-дүптен бээр чыгыс черге турум чурттап, ашпап-эмдерип келген чоңуну келдири болган амгы үелерин бодалас даага-бошкараларн уржуундан 8 чыл иштинде суурун шоктазы, эмелтези, аны-сады, магазин, пенсияны, электри чыгары-биле-даа, олар иштинде-даа хызыртымын, шим чээр машина-балгады-даа чок, кончук берге, сыстыг-хемчи-

лер дүүвүрээниниң байдалда чурттап турар улус болду. Бо бүгүнү ол суурдан дедир чанаар дээр үнүп чадал, бир чеделе ажы көрүп келдим.

Азыр бергеш, мелункута чеделе бээрине, өрөөл ишти дилдеринчер соок, ширинтер хаймындар дээр суу допталдыр допун калган болду. Айынал-халан болза, улук аарык устуу кайнар, чунун биле чедирер? Самолет база хоймас.

Фуза Монгалбын — пенсия-нер, мээң ада-нем-биле шаандан бээр кончук найралдыг чурттап келген угай чүе.

Ол бажында келеш, сегилди адык хонудан чуртаал олтур-ду. Көр дази, мен дээрге чыгарып, пенсиянер кады-лар мей, хлөб бижылар ажы тыйылбас боорга, Рая Хуваал-гата дузалажып ажылады бер-

Федерализация

РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯЗЫН ЧАРЛЫ

Космоста орбитаның «Мир» эртем-шынчыл комплексининге ужудуушуну чедикши-ниг боттадырары база ол үеде көргүскен эрес-шыламыккай болган маадырлыг чоруду дээр ужудукчу-космонавт Анатолий Яковлевич Соловьевту Улаустарын найралды орден-биле ужудукчу-космонавт А. Я. Соловьевту шаңнаар дугайында

РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯЗЫН ЧАРЛЫ

Космоста орбитаның «Мир» эртем-шынчыл комплексининге ужудуушуну чедикши-ниг боттадырары база ол үеде көргүскен эрес-шыламыккай болган маадырлыг чоруду дээр ужудукчу-космонавт Анатолий Яковлевич Соловьевту Улаустарын найралды орден-биле шаңнаар

РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯЗЫН ЧАРЛЫ

Президентини Б. ЕЛЬЦИН. Москва, Кремль. 1993 чылдын февраль 5.

«Шынга» парлаттынган «Чыда өлүр чылан эвес» деп чүүлге хамаарыштыр

СЦЕНАДА—БИБЛИОТЕКАРЬЛАР

Журналист Сарыг-оол Кууларнын дугары он алдыгы «Шың» солунда «Чыда өлүр чылан эвес» деп чүүлүгө хамаарыштыр бажып олур мен. Амгы уеле хей културга ажылдакчыларнын рынок экономиказын берге үезинде канчаар амьдырап-чурттарынын, амьдыларнын дугайында чидиг айтырылглар дүвүрөлдү чоруур.

Бот-тускайлан орулга-чарыгалыг, бугурукчу күштери хей, холда туткан мезина-техникалыг, орулгалыг амьдылап турар бугурукчу нерлери рынокка удуру тура дүшпөй амьдылап болур-ла ийлап харин, а културга амьдылакчыларына бо айтыры: чизин-биле тургустунуп турар. Бичалла-даа бистин районда културга амьдылакчылары бо берге байдалдан канчаан уштунуп чунуп аларчынын аргазын чогадыкчы ёзу-биле дилеп, тыл туралар. Ойй бар тодаргай чижээне доктаансап тур мен.

Районун төптүктен библиотекка системезин амьдылап дугайында мааза чугаалап көрөин. Системанын коллективин чоң ортузунда ном-дептер, боседа, тайдыбар амьдылары пропагандаларына ангы чарыгычы ёзу-биле амьдылап туралар. Ёртектег даштылап кезежери-биле эртек чылан эзелеп эрттирип турары чарыгы болуп бар чылар.

Бо чокузу хуннереде төп библиотекка системезин коллектив район төвүндө 100 ажыг километр ирелте туруп турар аот-сың ажыг Кара-Хөлге чедип барып, даштылап кезежери эртерип чораша, келгесин, Алаа чедир орук каалама эвес: арт-сын, кадар-берт, тапта-тынды, соок-хар, хейтүр-хар.

Системанын коллективин хар-хөлчүдереге «Дасын хемин чечюн, сузун» деп тематтыг өртектег даштылап кезежери бекке дешиктелген организастап эртериптерин. Кезеженин сценарийин уаг библиотекка, Тыванын херэжэн чогаалчылар ассоциациязынын кезежигүн Чимис Кужуктегов аа Адыг-оол бижип тургускан. Сценарийде Кызылда чурттал, амьдылап чоруур Кара-Хөл чурттуг чогаалчы Виктор Сагаан-оолдун шүдүктери, оон сөзүгө бижит-

тинген ирлар, өске-даа чогаалчыларнын чурумалдыг, каас оран Кара-Хөл, Алаш, Дасын хемин дугайында ирлар, шүдүктөр ирлп турар. Библиотеккалар Олга Чимит, Галина Очбай-оол, Сайна Сундуй олар спенарийде ирлп турар ирларын чараш кылдыр ирлүшкөн, ирүкчүлерини уруштуктеги чаалап алганар. Сценарийини түнеленише Солан Базыр-оолдун «Дасын хемге селгүстүз» деп ирлп районуну Култура бажынын методизин Антонина Хертек аяныг ирларга, азым-бүрү, каас чараш кылдыр кеттинген библиотеккалар сцена кырынга валастап ойнарга, залда олурган кишинин сеткил-сагыжы хайныгып келир чорду. Тавар чалгып чыдар Дасын хемин эринде сел-бүтүс чораз дег сагындар чораша. Сценарийин Чимис Кужуктеговна бола башкарып эртерген. Оон хөгжүм каасталганын култура амьдылап үжөн чыл баран болуп бердиген, оон өскөз кайнаар-даа амьдылап, хоочун култура амьдылакчы Алексей Евгеньевич Дандар-оол кезежэ дургу удурун, башкарып келген.

Кезеженин ийги кезежиде библиотеккалар «Хуулаазыл шө» деп хөгжүт, каттырыгып оюну организастап эртергенер. Бо оон колдунда чогаалчыларын болгаш оларнын чогаалдарыныч угланган болуп турар. Оонда классиктег орук болгаш тыва чогаалчыларыныс кирип туралар. Корүкчүлөр каа бавры каттыкка каттырыжып, оонга илдектелип киргизип келгенер. «Хуулаазыл шө» деп оюну системанын анык библиотекка Лидия Салчак сагынгын, тывыгыр кылдыр башкарып эртерген. Библиотеккалар Надежда Баавил, Алашай Саа, Аянма Хертек, Екатерина Доугур олар оюну солун болдуруп, рекламалыг үзүлгелерини үезинде номнардан допчуларын кылдып турганар.

Библиотекка системезинин улут методизин Олга Салчактын оюн үезинде хөдөл азы чалчанын ролон эки куусеткенин ирүкчүлериин соугураалып хайныктырган. Каткы-жөлүгү, солун даштылап кезежэн дээш кара-хөлчүлериин мур-

раашкыныга амьдыкан чоңуп бот-илдектелп кудер дээш, эки чүдөлериин чорудуп туралар. Урулгалыг хөгжүм школанын директору, Тыва Республиканын културазинин адырыг амьдылакчы Чечек Монгуш эртек чыдан эзелеп чыл төптүктен школанын өөреникчилерини отчеттуг концерттерин район шитини чуртталгыч суурлар бүрүзүгө өртектег кылдыр чорудуп келген. Албан, организация чедерине Чечек Салчакко коллектив-биле барып, олгары ир-хөгжүмүн бараалдап, алаа өртөк-үзе-даа тургуспай, эки туркун-биле солун даштылап кезежери болгаш чалчак-ла эртерге бээр чалчылдыг улус.

Чоокта чаа Чечек Салчакко-назын бот-илдектелп-биле бо хөгжүм школанын дооскаш, өөрелдигин улумчалыг, култура, уран чүүл үчилештеринде өөренип турар сургууларын каттышкан концерттин школанын ташчылар залыга организастап эртергенер. (студенттер кышкы сессия-

«Шың» солунда журналист Сарыг-оол Кууларнын «Чыда өлүр чылан эвес» деп чүүлүгү кичээгелдей өөренип, номчуп таныштым. Чер-черде култура амьдылары дүвүрөлдү байдалдарда туруп турарын номчаш, култура амьдылакчы киши болгаш, сеткил-сагыжы добул бээр-дир. Ринотун берге болгаш аар уруктуктар култура амьдылары моонда болбушпа, кызыл-кыйып келгенин караавыс-биле көрүп, тавар-жаа алаа дүжүл бербей, ундарайып, бир дем-биле култура амьдылакчы чогоа-дыкчы ёзу-биле тывыгыр амьдылап болзувуса амьды-выска эки түнелдерин чедип алыр бис.

Мааза мен Бай-Тайга районда ирларын хөгжүм школанын башкаларынын чогаалчы ёзу-биле амьдылап турарын чугаалаган тур мен. Ол коллектан экономистип рин-оол харызаларынын берге үезинде сагыш-сеткил ула-

Бай-Тайгадан ийи чагаа

системанын чуруктузу Маскай Ширен чогулчалыг кылып келген. Номчукчуларга чүгө ном пропагандалап, азы номчулга конференциянын эртеренинликке солун-даа эвес, чалчарыгы хөмнөр тыптып кээр чаар болгаш тыва чогаалчыларыныс кирип туралар. Корүкчүлөр каа бавры каттыкка каттырыжып, оонга илдектелип киргизип келгенер. «Хуулаазыл шө» деп оюну системанын анык библиотекка Лидия Салчак сагынгын, тывыгыр кылдыр башкарып эртерген. Библиотеккалар Надежда Баавил, Алашай Саа, Аянма Хертек, Екатерина Доугур олар оюну солун болдуруп, рекламалыг үзүлгелерини үезинде номнардан допчуларын кылдып турганар.

Библиотекка системезинин улут методизин Олга Салчактын оюн үезинде хөдөл азы чалчанын ролон эки куусеткенин ирүкчүлериин соугураалып хайныктырган. Каткы-жөлүгү, солун даштылап кезежэн дээш кара-хөлчүлериин мур-

раашкыныга амьдыкан чоңуп бот-илдектелп кудер дээш, эки чүдөлериин чорудуп туралар. Урулгалыг хөгжүм школанын директору, Тыва Республиканын културазинин адырыг амьдылакчы Чечек Монгуш эртек чыдан эзелеп чыл төптүктен школанын өөреникчилерини отчеттуг концерттерин район шитини чуртталгыч суурлар бүрүзүгө өртектег кылдыр чорудуп келген. Албан, организация чедерине Чечек Салчакко коллектив-биле барып, олгары ир-хөгжүмүн бараалдап, алаа өртөк-үзе-даа тургуспай, эки туркун-биле солун даштылап кезежери болгаш чалчак-ла эртерге бээр чалчылдыг улус.

Чоокта чаа Чечек Салчакко-назын бот-илдектелп-биле бо хөгжүм школанын дооскаш, өөрелдигин улумчалыг, култура, уран чүүл үчилештеринде өөренип турар сургууларын каттышкан концерттин школанын ташчылар залыга организастап эртергенер. (студенттер кышкы сессия-

ЧОГААДЫКЧЫ ЁЗУ-БИЛЕ

«Шың» солунда журналист Сарыг-оол Кууларнын «Чыда өлүр чылан эвес» деп чүүлүгү кичээгелдей өөренип, номчуп таныштым. Чер-черде култура амьдылары дүвүрөлдү байдалдарда туруп турарын номчаш, култура амьдылакчы киши болгаш, сеткил-сагыжы добул бээр-дир. Ринотун берге болгаш аар уруктуктар култура амьдылары моонда болбушпа, кызыл-кыйып келгенин караавыс-биле көрүп, тавар-жаа алаа дүжүл бербей, ундарайып, бир дем-биле култура амьдылакчы чогоа-дыкчы ёзу-биле тывыгыр амьдылап болзувуса амьды-выска эки түнелдерин чедип алыр бис.

Мааза мен Бай-Тайга районда ирларын хөгжүм школанын башкаларынын чогаалчы ёзу-биле амьдылап турарын чугаалаган тур мен. Ол коллектан экономистип рин-оол харызаларынын берге үезинде сагыш-сеткил ула-

Бай-Тайгадан ийи чагаа

системанын чуруктузу Маскай Ширен чогулчалыг кылып келген. Номчукчуларга чүгө ном пропагандалап, азы номчулга конференциянын эртеренинликке солун-даа эвес, чалчарыгы хөмнөр тыптып кээр чаар болгаш тыва чогаалчыларыныс кирип туралар. Корүкчүлөр каа бавры каттыкка каттырыжып, оонга илдектелип киргизип келгенер. «Хуулаазыл шө» деп оюну системанын анык библиотекка Лидия Салчак сагынгын, тывыгыр кылдыр башкарып эртерген. Библиотеккалар Надежда Баавил, Алашай Саа, Аянма Хертек, Екатерина Доугур олар оюну солун болдуруп, рекламалыг үзүлгелерини үезинде номнардан допчуларын кылдып турганар.

Библиотекка системезинин улут методизин Олга Салчактын оюн үезинде хөдөл азы чалчанын ролон эки куусеткенин ирүкчүлериин соугураалып хайныктырган. Каткы-жөлүгү, солун даштылап кезежэн дээш кара-хөлчүлериин мур-

раашкыныга амьдыкан чоңуп бот-илдектелп кудер дээш, эки чүдөлериин чорудуп туралар. Урулгалыг хөгжүм школанын директору, Тыва Республиканын културазинин адырыг амьдылакчы Чечек Монгуш эртек чыдан эзелеп чыл төптүктен школанын өөреникчилерини отчеттуг концерттерин район шитини чуртталгыч суурлар бүрүзүгө өртектег кылдыр чорудуп келген. Албан, организация чедерине Чечек Салчакко коллектив-биле барып, олгары ир-хөгжүмүн бараалдап, алаа өртөк-үзе-даа тургуспай, эки туркун-биле солун даштылап кезежери болгаш чалчак-ла эртерге бээр чалчылдыг улус.

Чоокта чаа Чечек Салчакко-назын бот-илдектелп-биле бо хөгжүм школанын дооскаш, өөрелдигин улумчалыг, култура, уран чүүл үчилештеринде өөренип турар сургууларын каттышкан концерттин школанын ташчылар залыга организастап эртергенер. (студенттер кышкы сессия-

«Шың» солунда журналист Сарыг-оол Кууларнын «Чыда өлүр чылан эвес» деп чүүлүгү кичээгелдей өөренип, номчуп таныштым. Чер-черде култура амьдылары дүвүрөлдү байдалдарда туруп турарын номчаш, култура амьдылакчы киши болгаш, сеткил-сагыжы добул бээр-дир. Ринотун берге болгаш аар уруктуктар култура амьдылары моонда болбушпа, кызыл-кыйып келгенин караавыс-биле көрүп, тавар-жаа алаа дүжүл бербей, ундарайып, бир дем-биле култура амьдылакчы чогоа-дыкчы ёзу-биле тывыгыр амьдылап болзувуса амьды-выска эки түнелдерин чедип алыр бис.

Мааза мен Бай-Тайга районда ирларын хөгжүм школанын башкаларынын чогаалчы ёзу-биле амьдылап турарын чугаалаган тур мен. Ол коллектан экономистип рин-оол харызаларынын берге үезинде сагыш-сеткил ула-

Бай-Тайгадан ийи чагаа

системанын чуруктузу Маскай Ширен чогулчалыг кылып келген. Номчукчуларга чүгө ном пропагандалап, азы номчулга конференциянын эртеренинликке солун-даа эвес, чалчарыгы хөмнөр тыптып кээр чаар болгаш тыва чогаалчыларыныс кирип туралар. Корүкчүлөр каа бавры каттыкка каттырыжып, оонга илдектелип киргизип келгенер. «Хуулаазыл шө» деп оюну системанын анык библиотекка Лидия Салчак сагынгын, тывыгыр кылдыр башкарып эртерген. Библиотеккалар Надежда Баавил, Алашай Саа, Аянма Хертек, Екатерина Доугур олар оюну солун болдуруп, рекламалыг үзүлгелерини үезинде номнардан допчуларын кылдып турганар.

Библиотекка системезинин улут методизин Олга Салчактын оюн үезинде хөдөл азы чалчанын ролон эки куусеткенин ирүкчүлериин соугураалып хайныктырган. Каткы-жөлүгү, солун даштылап кезежэн дээш кара-хөлчүлериин мур-

раашкыныга амьдыкан чоңуп бот-илдектелп кудер дээш, эки чүдөлериин чорудуп туралар. Урулгалыг хөгжүм школанын директору, Тыва Республиканын културазинин адырыг амьдылакчы Чечек Монгуш эртек чыдан эзелеп чыл төптүктен школанын өөреникчилерини отчеттуг концерттерин район шитини чуртталгыч суурлар бүрүзүгө өртектег кылдыр чорудуп келген. Албан, организация чедерине Чечек Салчакко коллектив-биле барып, олгары ир-хөгжүмүн бараалдап, алаа өртөк-үзе-даа тургуспай, эки туркун-биле солун даштылап кезежери болгаш чалчак-ла эртерге бээр чалчылдыг улус.

Чоокта чаа Чечек Салчакко-назын бот-илдектелп-биле бо хөгжүм школанын дооскаш, өөрелдигин улумчалыг, култура, уран чүүл үчилештеринде өөренип турар сургууларын каттышкан концерттин школанын ташчылар залыга организастап эртергенер. (студенттер кышкы сессия-

«Шың» солунда журналист Сарыг-оол Кууларнын «Чыда өлүр чылан эвес» деп чүүлүгү кичээгелдей өөренип, номчуп таныштым. Чер-черде култура амьдылары дүвүрөлдү байдалдарда туруп турарын номчаш, култура амьдылакчы киши болгаш, сеткил-сагыжы добул бээр-дир. Ринотун берге болгаш аар уруктуктар култура амьдылары моонда болбушпа, кызыл-кыйып келгенин караавыс-биле көрүп, тавар-жаа алаа дүжүл бербей, ундарайып, бир дем-биле култура амьдылакчы чогоа-дыкчы ёзу-биле тывыгыр амьдылап болзувуса амьды-выска эки түнелдерин чедип алыр бис.

Мааза мен Бай-Тайга районда ирларын хөгжүм школанын башкаларынын чогаалчы ёзу-биле амьдылап турарын чугаалаган тур мен. Ол коллектан экономистип рин-оол харызаларынын берге үезинде сагыш-сеткил ула-

Бай-Тайгадан ийи чагаа

системанын чуруктузу Маскай Ширен чогулчалыг кылып келген. Номчукчуларга чүгө ном пропагандалап, азы номчулга конференциянын эртеренинликке солун-даа эвес, чалчарыгы хөмнөр тыптып кээр чаар болгаш тыва чогаалчыларыныс кирип туралар. Корүкчүлөр каа бавры каттыкка каттырыжып, оонга илдектелип киргизип келгенер. «Хуулаазыл шө» деп оюну системанын анык библиотекка Лидия Салчак сагынгын, тывыгыр кылдыр башкарып эртерген. Библиотеккалар Надежда Баавил, Алашай Саа, Аянма Хертек, Екатерина Доугур олар оюну солун болдуруп, рекламалыг үзүлгелерини үезинде номнардан допчуларын кылдып турганар.

Библиотекка системезинин улут методизин Олга Салчактын оюн үезинде хөдөл азы чалчанын ролон эки куусеткенин ирүкчүлериин соугураалып хайныктырган. Каткы-жөлүгү, солун даштылап кезежэн дээш кара-хөлчүлериин мур-

раашкыныга амьдыкан чоңуп бот-илдектелп кудер дээш, эки чүдөлериин чорудуп туралар. Урулгалыг хөгжүм школанын директору, Тыва Республиканын културазинин адырыг амьдылакчы Чечек Монгуш эртек чыдан эзелеп чыл төптүктен школанын өөреникчилерини отчеттуг концерттерин район шитини чуртталгыч суурлар бүрүзүгө өртектег кылдыр чорудуп келген. Албан, организация чедерине Чечек Салчакко коллектив-биле барып, олгары ир-хөгжүмүн бараалдап, алаа өртөк-үзе-даа тургуспай, эки туркун-биле солун даштылап кезежери болгаш чалчак-ла эртерге бээр чалчылдыг улус.

Чоокта чаа Чечек Салчакко-назын бот-илдектелп-биле бо хөгжүм школанын дооскаш, өөрелдигин улумчалыг, култура, уран чүүл үчилештеринде өөренип турар сургууларын каттышкан концерттин школанын ташчылар залыга организастап эртергенер. (студенттер кышкы сессия-

«Шың» солунда журналист Сарыг-оол Кууларнын «Чыда өлүр чылан эвес» деп чүүлүгү кичээгелдей өөренип, номчуп таныштым. Чер-черде култура амьдылары дүвүрөлдү байдалдарда туруп турарын номчаш, култура амьдылакчы киши болгаш, сеткил-сагыжы добул бээр-дир. Ринотун берге болгаш аар уруктуктар култура амьдылары моонда болбушпа, кызыл-кыйып келгенин караавыс-биле көрүп, тавар-жаа алаа дүжүл бербей, ундарайып, бир дем-биле култура амьдылакчы чогоа-дыкчы ёзу-биле тывыгыр амьдылап болзувуса амьды-выска эки түнелдерин чедип алыр бис.

Мааза мен Бай-Тайга районда ирларын хөгжүм школанын башкаларынын чогаалчы ёзу-биле амьдылап турарын чугаалаган тур мен. Ол коллектан экономистип рин-оол харызаларынын берге үезинде сагыш-сеткил ула-

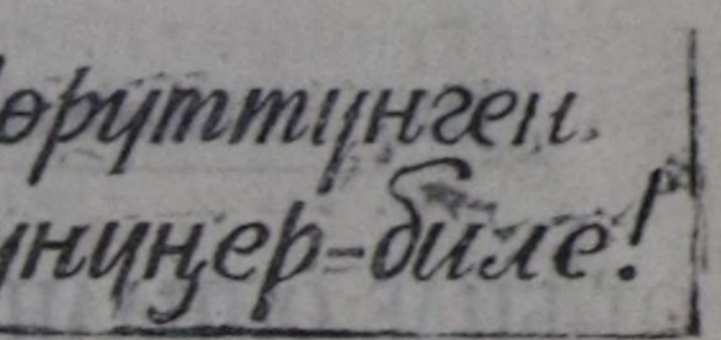
Бай-Тайгадан ийи чагаа

системанын чуруктузу Маскай Ширен чогулчалыг кылып келген. Номчукчуларга чүгө ном пропагандалап, азы номчулга конференциянын эртеренинликке солун-даа эвес, чалчарыгы хөмнөр тыптып кээр чаар болгаш тыва чогаалчыларыныс кирип туралар. Корүкчүлөр каа бавры каттыкка каттырыжып, оонга илдектелип киргизип келгенер. «Хуулаазыл шө» деп оюну системанын анык библиотекка Лидия Салчак сагынгын, тывыгыр кылдыр башкарып эртерген. Библиотеккалар Надежда Баавил, Алашай Саа, Аянма Хертек, Екатерина Доугур олар оюну солун болдуруп, рекламалыг үзүлгелерини үезинде номнардан допчуларын кылдып турганар.

Библиотекка системезинин улут методизин Олга Салчактын оюн үезинде хөдөл азы чалчанын ролон эки куусеткенин ирүкчүлериин соугураалып хайныктырган. Каткы-жөлүгү, солун даштылап кезежэн дээш кара-хөлчүлериин мур-

раашкыныга амьдыкан чоңуп бот-илдектелп кудер дээш, эки чүдөлериин чорудуп туралар. Урулгалыг хөгжүм школанын директору, Тыва Республиканын културазинин адырыг амьдылакчы Чечек Монгуш эртек чыдан эзелеп чыл төптүктен школанын өөреникчилерини отчеттуг концерттерин район шитини чуртталгыч суурлар бүрүзүгө өртектег кылдыр чорудуп келген. Албан, организация чедерине Чечек Салчакко коллектив-биле барып, олгары ир-хөгжүмүн бараалдап, алаа өртөк-үзе-даа тургуспай, эки туркун-биле солун даштылап кезежери болгаш чалчак-ла эртерге бээр чалчылдыг улус.

Чоокта чаа Чечек Салчакко-назын бот-илдектелп-биле бо хөгжүм школанын дооскаш, өөрелдигин улумчалыг, култура, уран чүүл үчилештеринде өөренип турар сургууларын каттышкан концерттин школанын ташчылар залыга организастап эртергенер. (студенттер кышкы сессия-

Бистиг эргим хундугдү ача-выс Суге Сендичев Седи февраль 10-да 62 харлаар. Ол 5 ажы-теддун ачазы болгаш 3 оолдун кыргын-ачазы. Төрөөн Тыва мезинде ангы-ангы будунарыга ырактыг ырак дивей, чокуту чок дивей, кадыг-бергеге туролбай, амьр-дыжын харамнамай амьдылап келген. Түрүттүңген хуниңер-биле, мынак ачай, Төрөниң доозавыс чыгып келген Аас-кежик, калкышымды күзеп тур бис, Узун назы намыларын йөрөөн тур бис! Чымчак сеткил, хулузүрүң утпай чорууд! Арга-сүмөң, эки сөзүң

САРЫГ-ШАЖЫН КАЛЕНДАРЫ

Февраль 10, эрги сап-биле 19, среда, 8 ак менгилг, мяш соодалдыг, кара ыт хуну. Эри хуну. Кижик дилээр, үстүкү терлерге бижип, дилег өгүрүп, садыглаар, урут дилээр, кудай-дойга, найыр-надымга таарымчалыг, хөөр чартып, эрпип кезип, сактыкшып кылдыр, кижик ажап үндөр, айнаар, диленип, шапкың дөрт эргил-дезинин сөөлүг айында чедип урелдешес. Февраль 11, эрги сап-биле 20, четверг, кызыл менгилг, салгың соодалдыг, карамаар хаваң хуну, кара хун. Эр мага-боттуг, өөрүшкү-манайыг куду хун. Кижик, келин дилесес, кудай-дойга таарышпас, хөөр чартпас. Кижик ажаваас, хонук эртерибес, айнаас, херэ-жен кижик сеткил хомудатпас, чажып чашпас, ырак орук чорбас, азы серемчелелг чорза эки. Чыре батгы хун-дур. Февраль 12, эрги сап-биле 21, пятница, 6 ак менгилг, эр соодалдыг, киж куусе хуну, эки хун-дур. Кис мага-боттуг, кудай-дойга таарышкан чоладу хун. Келин айтыр, кызын бээр, эт-сен садып аар, садыг-саймага, аян-чорукка, диленир-колданырыга, мал-магаң

ЮДИТ ПОЛГАРНЫҢ УДУКТАРЫ

Ак тала-биле ойнап ора, Венгрияны эң анык шыдыраачы уруг Юдит Полгар бодунун ат-алдарыг удураачы Борис Спасскийди удуп алган. Венр уруг-биле экс-чемпионун аразында бооп турар оон суургактарын хаара туткан, он салгы ойнаар, тускай шаңдалыг бо оюнуң бирги салгы хуны, ийгижэ Юдиттин чыгынаачы тилеги-гежи-биле дооступ, сан 1:0 болу берген. «Ислам партия»-биле эгез-дөн оюнуң эгезинде чээрбин көшкө чедир деп байдалды чоруп турган салгы, хеп-хел-нерген допчулар эгезинини тугелдиге камгалары арга чок байдалга келгеш, 40-ги көште Спасский «ийи холун калдырпкеш». 56 харыг гротмейстер-биле бөмбүрөктин эң анык, шыдырак шыдыраачымы 16 харыг уругунун аразында бооп турар маргалаачын деткичизин югослав хөрөгетин Едмизир Васильевич дегегей чемпиону Гарри Каспаров (Россия) биле

ЧАРЛАЛАР БЮРОЗУ

Бо чылдың февраль 27-де артептин 10 шафта К.А.Хем районун Суг-Бажы школанын Ачы-буян маргалаачы болур. Ол школага өөренип чораванын, башкалар амьдыларын маргалаачы кыржириче чаладывс. Школа коллективин. 9.20, 11.20, 13.20, 15.20, 17.20 шафта. «ПИОНЕР»: «Экспедиция» 9.00, «Пилитриг» капитаны» 10.30, «Корунтен чалады» (AKH) 12.30, 14.30, 16.30, 18.30 шафта. «КАА-ХЕМ»: «Монте-Кристо» эртинес (2 сериялыг) 14.00, 17.00 шафта. Февраль 9-ТА «НАЫРАЛ»: «Дескен хуура кыстар» 10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 18.00. «Видеозалга»: «Наркотиктер тывкычлары» өвүр районун улус өөредилге индизин, Халдайгы ортумак школанын коллективин ол школанын бажымы Марина Дажевна БУЗУР-ООЛДУН аар аарыгта таварышкан мөөнүн-биле холбаштыр төрелдеринге болгаш чоок кижилеринге ханы кажымалады илгерилеп тур.

Тыва Республиканын Ундурт инспекцияны Бай-Тайга районун Ундурт инспекциянын наталыгы ЧАРЫНЧАКТЫН бо чылдың февраль 6-да 51 харлаң чоруй, үр эвес арааш мөөнүн-биле холбаштыр оон өг-бүлезинге төрелдеринге болгаш чоок кижилеринге ханы кажымалады илгерилеп тур.

АГАР САНЫ: «Тыва собан» № 363505. Тыва Республиканын Парладалыг болгаш информатизация министрствозунун типографиясы Кызыл, Шетинки болгаш Кравченко кудунчузу, бажын 36 1.

КУЛЬТУРА МЕДЭЭЛЕРИ СУРТААЛДААР

Республиканын Улусту чогаалды болгаш устывын төптүк директору Клара Сибатина Монгушту дымнатканны-биле алгыра, чаа чылан эзелеп инда устывын кылдып амьдылап эгезин. Оон өрелектин Элиана Донга улусту уран кылгыларын чазар, тыва хөгжүм херекселерин кыныр, идик-хеп айынап дараар болгаш өске-даа амьдылап чугула дериг-херекселерин бугурут тос кижик-биле кады амьдылар. Материал-тех-

БАШКЫЛАР МАРГЫЛДААЗЫ

Спортуң азы-буру хөвире-рааге киржири, ону хайгаараары, чоңга суртаалдап тарадыры—башкы кижини база бир ажылы. Эрзин районун улус өөредилге амьдылакчыларынын аразыга ол чер чурттуг, фронтуч Иргит Бабурузжапка тураскалган маргылда Бай-Дар ортумак школанын спорт залында болуп эркен. Башкылар спортуң дараазында хөвирелеринге — баскетбол, волейбол, шырпа, шешкенер, тенниске кужун шешкенер. Маргылдаа хөдүгү, бекке кудурулукчуңуң, чыгып байдалга эркен. Херэжэн спортуң дараа волейбол, баскетбол, спорт тенниске бириг чери Бай-Дар школанын спортчулары алган. Шырпага биртин чегге Кызыл Сылдыс шко-

ӨӨРЕДИГЛИГ БОЛГАН